

Kritické byly roky 2000 až 2010

„Zadal jsem již namátkovou kontrolu starších diplomových prací,“ říká **Mikuláš Bek**, rektor Masarykovy univerzity a místopředseda České konference rektorů (ČKR) pro oblast vzdělávání, jenž nyní kandiduje do Senátu.

LN Jak hodnotíte tři nedávné kauzy ministrů: dva plagiáty (Malá, Krčál) a přinejmenším odbytou diplomku (Metnar)?

Ty kauzy mají dvojí rozměr. Jeden míří do politiky, druhý k vysokým školám. Souvisejí s politickým klimatem. Do jisté míry se přes problematiku kvalifikačních prací politiků řeší politický konflikt. K politické stránce se však nechci podrobně vyjadřovat...

Tato situace ale vrhá též na vysoké školy podezření, že systém kontroly kvality není úplně „vodotěsný“. Proto musí podle mě školy přesvědčit veřejnost, že dělají maximum pro to, aby již k takovému jednání nedocházelo. Nemůžeme změnit minulost, ale lze vyvodit poučení, jak systém lépe nastavit, aby se takové případy nestávaly.

LN Co by tedy měly či mohly vysoké školy po aférách udělat?

Myslím, že mají k činům lepší příležitost než před deseti lety. Po novele vysokoškolského zákona dostaly školy plnou zodpovědnost za svůj „vnitřní systém zajišťování kvality“ – tedy za to, že se samy uvnitř hlídají, zda nedochází k nepravostem. Na většině veřejných škol byly zřízeny rady pro vnitřní hodnocení. Za kontrolu kvality diplomek jsou dnes

zodpovědní vedoucí prací. Jsem však přesvědčen, že v nynějším společenském klimatu by bylo dobře, kdyby školy explicitně zaváděly i další pravidelnou namátkovou kontrolu prací a jejich kvality.

Současně by se problematika plagiátorství a kvality závěrečných prací měla dostat i do centra pozornosti Národního akreditačního úřadu (NAÚ). Při svých evaluacích by mohl přezkoumat, jak která škola problematiku plagiátů ošetřuje. A když veřejnosti ukážeme, že tři úrovně kontroly – vedoucí, škola, akreditační úřad – fungují, nemůže dojít k plošnému snížení kvality a důvěry.

LN Mají ony kauzy z let 2004 až 2007 něco společného?

Myslím, že většina problematických prací se najde spíše v období už po roce 2000, kdy začaly rychle růst počty studentů na vysokých školách, rozvoj výpočetní techniky a její dostupnost výrazně usnadnily kopírování a zároveň do konce této dekády ještě nefungoval plošný systém softwarového hledání podobností. To je i doba, kdy s přibývajícím studenty nerostl dostatečně počet kvalifikovaných učitelů, takže stoupalo riziko, že vedoucí prostě neodhalí chybu v přebírání textu bez citace. Věřím, že kauzy, které se našly – a případně ještě najdou, protože novináři budou jistě dál pátrat –, budou převážně ohraničeny lety 2000 až 2010.

LN Co si z těchto tří „cizích“ kauz vezme vaše Masarykova univerzita v Brně?

Zatím jde o jednotlivé medializované případy. Jedná se však zřejmě i o obecnější otázku péče vedoucích o studenty, o diplomanty. Požádal jsem kolegy z rektorátu a informatiky, abychom namátkovou kontrolou identifikovali texty, jež vykazují vyšší míru podobnosti. To jsem již zadal a podrobujeme práci hlubšímu zkoumání, protože samotná podobnost nic neznamená: třeba u právnických prací se citují zákony nebo komentáře, ale jde o to, zda jsou citace správně označeny.

Zatím jsme nic problematického neodhalili, nicméně jsme rozhodnutí udělat i sondu do minulosti před zavedením antiplagiátorského systému, abychom věděli, jak nám tehdy kontrola fungovala. Získáme vzorek.

LN Chystají se k namátkovým kontrolám i další veřejné vysoké školy?

Předpokládám, že na řadě škol probíhá podobné ověřování minulosti. A inventura kontrolních procesů bude nejspíše i velkým tématem zářijového jednání České konference rektorů. V téhle situaci je potřeba být zcela otevřený k veřejnosti, protože je bytostným zájmem veřejných škol, aby se neoslabovala důvěra veřejnosti k tomu, že si umíme u sebe „doma“ udělat pořádek.

MARTIN RYCHLÍK

